

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 259/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen toimeksiantosuhteisen perhehoitajan työttömyysturvan parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Aila Paloniemen /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 259/2017 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy toimeksiantosuhteisen perhehoitajan työttömyysturvan parantamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Perhe- tai omaishoitajana tehdyn työn suhdetta työttömyysturvaan on eri näkökulmista käsitelty aikaisemmin muun muassa kirjallisissa kysymyksissä KKV 375/2014 vp, 161/2011 vp ja 476/2010 vp. Perhehoitajana tehtävästä työstä solmitaan toimeksiantosopimus, kuten kirjallisessa kysymyksessä todetaan. Kyse ei ole työsopimuslaissa tarkoitetusta työsuhteesta eikä työ kuulu työsopimuslain soveltamisalan piiriin. Toimeksiantosuhteisten perhehoitajien eläketurvasta ja muusta toimeksiantosuhteeseen perustuvasta sosiaaliturvasta on erikseen säädetty perhehoidosta annetussa laissa. Työttömyysturvan eräs keskeisin piirre on sen vakuutusmuotoisuus. Näin ollen se eroaa esimerkiksi työmarkkinatuesta, jonka saaminen ei edellytä vakuutusehdon täyttämistä. Peruspäivärahan ja ansiopäivärahan ns. työssäoloehto voi kertyä palkansaaja-asemassa tehdystä työstä tai YEL- tai MYEL-vakuutetusta yritystoiminnasta työllistymisestä. Perhehoitajan kohdalla ei ole kyse mistään edellä mainitusta tilanteesta.

Voimassa olevan työttömyysturvalain perusteella perhehoitajana toimiminen voi olla niin kutsuttu hyväksyttävä syy olla pois työmarkkinoilta, kuitenkin enintään seitsemän vuoden ajan. Tämä tarkoittaa sitä, että työttömyyspäivärahan perusteena voidaan eräissä tilanteissa käyttää perhehoitajana toimimista edeltävää palkkatyötä tai yritystoimintaa. Kun palkansaajan työssäoloehdon on kerryttävä 28 kuukauden tarkastelujakson sisällä, ja yrittäjän työssäoloehdon 48 kuukauden tarkastelujakson sisällä, aika, jolta palkkatyötä voidaan pisimmillään työssäoloehtoon hyväksyä, on työttömyyden alkamisesta 9 vuotta ja 4 kuukautta taaksepäin, ja yritystoiminnan kohdalla pisimmillään työttömyyden alkamisesta 11 vuotta taaksepäin.

Tällä tarkastelujakson pidentämisellä turvataan muun muassa perhehoitajien oikeutta saada työttömyyspäivärahaa tilanteessa, jossa hyväksyttävä syy, kuten perhehoitajana toimiminen, päättyy. Jos edellä kuvatuilla pidennetyillä tarkastelujaksoilla ei kerry työssäoloehdon täyttämiseksi riittävää työllistymistä, perhehoitajana työllistyneellä voi olla oikeus työmarkkinatukeen.

Jotta perhehoitajana työskenteleminen itsessään kerryttäisi työttömyyspäivärahan perusteena olevaa työssäoloehto- ja työskentelyn pitäisi olla vakuutettavissa joko palkansaajan asemassa tehtynä työnä tai vaihtoehtoisesti yritystoimintana yrittäjien eläkelain mukaisesti. Näistä vaihtoehtoista palkansaajan aseman mukaisesti vakuuttaminen olisi merkittävä poikkeus nykyjärjestelmään, jossa palkansaajia koskevien säännösten perusteella tapahtuva työn vakuuttaminen edellyttää tosiasiallista työsopimussuhteen ja työsuhteen olemassaoloa. Työskentelyn vakuuttaminen työttömyyden varalta yrittäjiä koskevien säännösten mukaisesti puolestaan edellyttäisi muutosta nyt voimassa olevaan eläkkeen kertymistä koskevaan säätelyyn, ja johtaisi myös siihen, että perhehoitajana työskentely ei enää olisi

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 259/2017 vp

edellä kuvatulla tavalla hyväksyttävä syy olla pois työmarkkinoilta, jolloin toimintaa edeltävää työllistymistä ei enää suojattaisi työttömyysetuuden perustetta tutkittaessa.

Perhehoitajana työskentely on yhteiskunnallisesti arvokas tehtävä, jonka edistäminen on pääministeri Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeessakin huomioitu. Toimeentuloturva arvioitaessa on olennaista, että mahdolliset muutokset eivät johda uusiin puutteiksi koettuihin tilanteisiin tai suojan heikentymiseen tavalla, joka ei ole ollut tavoitteena. Etuusjärjestelmän tarkastelu yksinomaan yhden toimeksiantopohjalta tapahtuvan työskentelyalan osalta ei myöskään ole tarkoituksenmukaista. Selvitystehtävän tulisikin toteutuessaan olla osa laajempaa kokonaisuutta. Tarkastelua on mahdollista tehdä esimerkiksi hallituksen puolivälitarkastelussa päätetyn sosiaaliturvan kokonaisuudistusta koskevan selvitystyön tai vaihtoehtoisesti työttömyysturvan ns. yhdistelmävakuutusta koskevan selvitystyön yhteydessä.

Helsingissä 28.6.2017

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila